

Våland Kolonihage

Tekst: Vibece Salthø

Foto: Randi Tangen og Svein Haaland

Paviljongen

Omtrent 20 minutters gange fra Stavanger sentrum ligger Våland kolonihage.

Ved opprettelsen i 1917 fantes det en gammel låve på tomten og allerede fra starten har låven fungert som hagens redskapsskjul. Et felles forsamlingshus fikk hagen først i 1923, og da i form av en åttekantet paviljong som ble gitt til foreningen mot at man selv sørget for flytting fra dens opprinnelige plassering på Tivolifjellet.

I dag benyttes paviljongen til styremøter og er hagens felles «røykerom». Senere er fellesanleggene utvidet med et større foreningslokale/hagehus og en ny uteplass. Den første delen av hagehuset ble oppført i 1932, men er senere blitt påbygd tre ganger.

Hagens nye uteplass, Thuvs plass, ble innviet i 1999 og er anlagt av Amy og Alf Thuv.

Thuvs plass

Det var byggartner Løken som planla samtlige kolonihager i Stavanger, men utformingen av parsellene og reisingen av hytter ble overlatt til den enkelte kolonist. Den gang som nå var oppfinnsomheten stor.

En av de første hyttene som ble oppført står fortsatt på samme sted. Den ble bygget av Kristian Bærheim i 1919, og selv har han blant annet skrevet følgende om hytta som ble satt opp på en dag: «Det var ikkje store hytta, men det var då eit godt innsmog, og gild var ho. Seinare har eg då bygd på hytta 3 gonger, so no er ho både stor og romsleg».

Utgangspunktet for hytta var tre store kasser som hadde vært brukt til å frakte møbler fra utlandet. En tur på høvleri for finpusning gjorde dem klare for en første oppsetjing på Bærheims gårdsplass før de ble fraktet til kolonihagen hvor de altså framdeles danner grunnstammen i den gamle hytta.

Fra 1919 så stadig flere hytter dagens lys og flere av dem trakk veksler på lokal byggeskikk. Enda kan man se enkelte av de tradisjonelle jærhusene og de dekorative vestlandsdørene i hagen.

I dag preges hagen av gamle og nye hytter i skjønn forening. Men det som kanskje fram for alt gjør at Våland kolonihage utmerker seg er søkelyset på miljø og økologisk dyrking. I dag kjennetegnes hagen av oppmerksomhet rundt det å ivareta og forvalte den jorden man har fått tildelt på en miljøvennlig måte.

Betydningen av å dyrke uten bruk av sprøytemidler eller andre kjemikalier står i høysetet. Nettopp hagens vedtatte økologiseringsplan førte til at Våland kolonihage mottok det internasjonale kolonihageforbundets miljøpris i 2001. Slik lever det tradisjonelle dyrkingsaspektet vidare om enn i revidert og oppdatert form.

Men i motsetning til hagens første kolonister, som på grunn av dårlig mattilgang dyrket poteter og kålrabi, er det kosen og smaken av usprøytet mat som er motivasjonen for dagens kolonister.

Nå dyrkes alt fra de tradisjonelle grønnsakene til mer eksotiske sorter, og assortimentet er stort og omfattende både når det gjelder bær, frukt og grønnsaker. På de fleste parseller finner man likevel en blanding mellom nytte og prydevekster. For også estetikken ble vektlagt tidlig i hagens historie og har blitt fulgt opp siden.

Mye arbeid legges ned i å skape vakre hager og samspillet mellom grønnsaksåkre, frukttrær og blomster skaper den perfekte idyll.